

Визначення основних проблем об'єктів інноваційної інфраструктури відповідно до сфери їхньої діяльності

Недоліками формування та розвитку сучасної інноваційної інфраструктури регіонів є:

- безсистемність і непослідовність у формуванні та розвитку регіональної інноваційної інфраструктури;
- недостатня нормативно-правова урегульованість питань розвитку інноваційної інфраструктури регіону;
- відсутність державної та регіональної підтримки створення та розвитку інституцій інноваційної інфраструктури;
- низький рівень фінансування всіх елементів інноваційної інфраструктури регіону;
- відсутність постійно доступної систематизованої інформації про завершення розробки новітніх технологій у регіонах держави.

Вирішення зазначених проблем вимагає вдосконалення формування інноваційної інфраструктури розвитку регіонів держави, ключовим орієнтиром якого має стати забезпечення рівних можливостей для кожного із них з урахуванням їхніх потреб і потенціалу. Ідеться про формування та розвиток адекватної інноваційної інфраструктури регіонів, виявлення тих елементів, які впливають на формування та розвиток інноваційного потенціалу.

Тому на регіональному рівні для створення та розвитку місцевих інноваційних інститутів необхідна активна участь у цьому процесі регіональних органів влади. Діяльність регіональних органів влади щодо розвитку інноваційної інфраструктури повинна здійснюватися у напрямі побудови інституційних засад становлення інноваційного потенціалу в регіоні.

Основні проблеми об'єктів інноваційної інфраструктури

1. Інноваційну систему країни можна розглядати як сукупність її регіональних складових – регіональних інноваційних систем. При цьому національна інноваційна система як системне ціле має задаватися єдністю законодавчої бази країни та її бюджетною політикою, а гнучкість і реактивність цієї системи, необхідні для своєчасної адаптації до динамічних внутрішніх та зовнішніх умов і викликів, мають забезпечуватися шляхом децентралізації управління, організації багатьох центрів аналізу й реагування. Стосовно України, з урахуванням системи політико-адміністративного устрою та потреби управління регіональним розвитком, у **класифікацію інновацій пропонується додатково ввести групу інновацій на рівні регіону (тобто інновації, які є в країні, але нові для регіону).**

2. Інноваційний потенціал є складовою соціально-економічного потенціалу регіону. **Інноваційний потенціал регіону може бути визначений як сукупність науково-технічних, матеріально-фінансових, кадрових, інституційних та інших ресурсів регіону, які можуть бути використані для**

інноваційної діяльності. Він містить такі елементи, як технологічний прогрес, інституційні форми, пов'язані з механізмами науково-технічного розвитку, а також інноваційну культуру суспільства, його сприйнятливість до нововведень.

Для комплексної характеристики стану інноваційного розвитку регіонів, разом з поняттям «інноваційних потенціал» пропонуємо використовувати ширше поняття – «інноваційні можливості». При цьому під інноваційними можливостями регіону необхідно розуміти сукупність оцінки потреби регіону в інноваційному оновленні (передусім виробничо-технологічної сфери), його інноваційного потенціалу, а також наявних у регіоні організаційно-правових, фінансово-економічних, інституційних, виробничо-технологічних, соціально-психологічних та інших умов для розгортання інноваційної діяльності.

3.3 метою забезпечення випереджального технологічного розвитку визначено, що **державна інноваційна політика покликана вирішити такі основні завдання**: створення ділового клімату, що сприяє діяльності приватного сектора у сфері інновацій та підвищення конкурентоспроможності; заохочення розробки й комерціалізації новітніх технологій; створення сучасної інфраструктури, необхідної для підтримки інноваційного процесу; інтеграція оборонних і цивільних виробництв, що забезпечує економічне й ефективне вирішення завдань, що стоять перед ними, у сфері розробки й упровадження нових технологій, модернізації виробництв; формування робочої сили, здатної брати участь у швидко змінній та заснованій на знаннях економіці.

4. Визначено **основні принципи державної інноваційної політики**, які полягають у такому: підхід до інноваційного потенціалу як до національного надбання, найважливішого політичного та стратегічного ресурсу країни; етапність у досягненні мети; пріоритетність підтримки інноваційної діяльності в базових галузях економіки; селективна підтримка найбільш перспективної для соціально-економічного розвитку, а також високорезультативної частини вітчизняного інноваційного потенціалу; соціальна орієнтація політики, її спрямованість на задоволення запитів споживачів і підвищення якості життя; сприяння інтеграції науки, виробництва, освіти й інноваційної підприємницької діяльності; системний характер державної підтримки інноваційної діяльності та її суб'єктів; узгодження інтересів органів державної влади області та суб'єктів інноваційної діяльності; використання переважно економічних методів регулювання інноваційних процесів; надання прямої державної підтримки інноваційної діяльності на конкурсній основі.

5. Визначено **основні критерії**, які впливають на вибір пріоритетів інноваційної діяльності: науково-технологічний, економічний, соціальні й екологічні. **Науково-технічний критерій** – це технологічний прорив і формування нових технологічних сукупностей на вищій технологічній базі. **Економічний** – створення економічної бази для розширеного відтворення (стійке економічне зростання). **Соціальний** – підвищення якості життя

населення. **Екологічний** – екологічно чисті виробництва й наближення до екологічно безпечного стану навколишнього середовища.

Рівень значущості кожного з критеріїв при виборі та розстановці пріоритетів визначається ситуацією й коливається залежно від наявних проблем технологічного розвитку, наявності в регіонах розробок високого рівня готовності, структури економіки, ситуації, стану внутрішнього й зовнішнього ринку, досягнутого рівня добробуту суспільства, рівня забруднення навколишнього природного середовища.

6. Враховуючи особливість інноваційної діяльності як об'єкта управління, ядром **механізму реалізації державної інноваційної політики** є система правових, фінансово-економічних і організаційно-технічних заходів підтримки суб'єктів інноваційної діяльності й забезпечення сприятливих умов для перебігу та відтворення інноваційних процесів. У своїй сукупності ці заходи утворюють механізм державної підтримки інноваційної діяльності. У кризові періоди роль цього механізму особливо зростає, оскільки дефіцит власних інвестиційних ресурсів і нестабільність ситуації змушують підприємців згортати інноваційну діяльність.

Механізм державної підтримки інноваційної діяльності будується на поєднанні економічних і адміністративних методів управління. При цьому найбільш ефективними виявляються ті форми регулювання, які не пригнічують ринкові сигнали, а запобігають їхній зміні, знижуючи невизначеність пошуку нових напрямів вкладень ресурсів. Щодо інноваційної діяльності сьогодні склався більш-менш традиційний набір методів державної підтримки інноваційної діяльності, який містить пряму підтримку суб'єктів інноваційної діяльності через різні державні програми розвитку інноваційної діяльності, пільгові кредити й субсидії та методи непрямого регулювання інноваційної діяльності на основі податкових і кредитних пільг, таких як: прискорена амортизація, пільги по податках для підприємств, що здійснюють інноваційну діяльність, звільнення від оподаткування інвестицій, що спрямовуються в пріоритетні напрями інноваційної діяльності тощо.

7. Регуляторна економічна й соціальна роль держави в сучасному суспільстві опосередковує функції державних органів щодо **регулювання інновацій**. **До найважливіших з них належать:** акумулювання коштів на наукові дослідження та інновації; координація інноваційної діяльності; стимулювання інновацій; створення правової бази для інноваційних процесів; кадрове забезпечення інновацій; формування науково-інноваційної інфраструктури; інституціональне забезпечення інноваційних процесів; регулювання соціальної та екологічної спрямованості інновацій; підвищення суспільного статусу інноваційної діяльності; регіональне регулювання інноваційних процесів; регулювання міжнародних аспектів інноваційних процесів.

8. Встановлено **основні проблеми формування інноваційної економіки в Україні**. **Насамперед, це** розрив інноваційних процесів між стадіями наукових досліджень і впровадження інновацій у виробництво, зумовлений відсутністю ефективного механізму трансформування наукових знань в інноваційні ідеї, придатні до практичного використання. У вирішенні цієї проблеми важливу роль відіграє інноваційне підприємництво, для розвитку якого, у свою чергу, мають бути створені сприятливі інституціональні умови. Проведений аналіз динаміки підприємств, які здійснюють інноваційну діяльність, дав змогу констатувати низький рівень інноваційної активності малого підприємництва в Україні, що зумовлений загостренням інституціональних і ресурсних проблем інноваційної діяльності, а саме: фінансових, організаційно-правових, інформаційних і ринкового характеру.

9. Державна політика формування інноваційної економіки повинна **включати реалізацію таких заходів**: сприяння заохоченню широкомасштабного використання світового знаннєвого здобутку в усіх сферах національної економіки шляхом розробки та запровадження економічних стимулів, а також формування ефективного інституціонального середовища; розширення обсягів внутрішнього ринку нереалізованих технологій та підвищення платоспроможного попиту на результати вітчизняних НДДКР; стимулювання всебічного розвитку інтелектуального потенціалу особистості, що передбачає активний вплив держави на всіх етапах формування людського капіталу; вдосконалення системи непрямих методів державного впливу на процес розбудови сектора високотехнологічного виробництва, на застосування на перших етапах необхідного арсеналу протекціоністських заходів з метою його підтримки на зовнішньому ринку; створення стабільно функціонуючого організаційно-правового середовища генерування високопродуктивного знаннєвого ресурсу, що означає розв'язання існуючих проблем у системі освіти і науки та завершення формування дієвих систем охорони і захисту прав інтелектуальної власності.

10. У межах дослідження запропоновано проводити **ранжування регіонів** за співвідношенням «сприятливості» об'єктивних і суб'єктивних факторів інвестиційної привабливості, що дасть змогу актуалізувати напрями комплексної програми підвищення інвестиційної привабливості конкретного регіону, визначити її перспективну спрямованість і можливу ефективність, окреслити загальнодержавні пріоритети в регіональному розрізі.

11. Регіональна система фінансової підтримки інноваційної діяльності **повинна формуватися** на основі цільової акумуляції всіх можливих джерел у регіональному фонді інновацій. Моделі цього фонду різні: від державної некомерційної неприбуткової структури, що не має права юридичної особи і мобілізує лише кошти бюджетів різних рівнів, до комерційної прибуткової організації, що є юридичною особою, відповідальною за розробку і реалізацію

інноваційної політики в регіоні. Формами фінансування за рахунок коштів фонду є субсидювання, надання дотацій на покриття витрат з обслуговування інноваційної діяльності, пільгове кредитування та гарантування позик, фінансовий лізинг і фінансові інвестиції (операції з цінними паперами, випущеними підприємствами для здійснення інноваційної діяльності).

12. **Методи фінансової підтримки підприємницьких структур у регіоні орієнтовані на вирішення таких завдань:** формування максимально вигідних умов доступу малих підприємств до фінансових ресурсів; залучення до фінансування суб'єктів малого підприємництва максимально можливих коштів фінансово-кредитних установ; мінімізація ризиків неповернень кредитних ресурсів для державного інвестора та недержавних фінансово-кредитних установ; надання допомоги максимально великому числу ефективних малих підприємств, що сформує імпульс для розвитку всього господарства регіону.

13. **Основними принципами державної інноваційної політики в регіоні мають бути визнані ієрархічність (регіони визнають пріоритет державних інтересів), компроміс між національними та регіональними рівнями розробки рішень щодо стимулювання інвестицій у регіоні, фінансова незалежність регіону, соціальна та екологічна нешкідливість заходів.** Ключове завдання регулювання інноваційної складової регіонального розвитку полягає в тому, щоб за рахунок активних структурних змін в інвестиційній діяльності вишукувати, формувати та концентрувати на регіональному рівні інвестиційні ресурси різних джерел походження та спрямовувати їх на вирішення найбільш значущих, актуальних і невідкладних проблем регіону. Вирішення цього завдання можливо за рахунок узгодження системи заходів регіональної політики держави з тими, що мають розроблятися на рівні регіону як елементи стратегічної інноваційної ініціативи *(Визначення основних проблем об'єктів інноваційної інфраструктури у відповідності до сфери їх діяльності. – К. : Укртехінформ, 2014. – С. 2–9).*